

УДК 582.32 (477)

МОХОПОДІБНІ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПРИП'ЯТЬ-СТОХІД»

Вірченко В.М., Орлов О.О.

Мохоподібні національного природного парку «Прип'ять-Стохід». - Вірченко В.М., Орлов О.О. - На території національного природного парку «Прип'ять-Стохід» (Волинська область, північно-західна Україна) встановлено 109 видів мохоподібних. Серед них найбільш цікавими знахідками виявилися мохи карбонатних боліт та червонокнижні види.

Ключові слова: мохоподібні, НПП «Прип'ять-Стохід», Українське Полісся.

Адреса: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ; Поліський філіал УкрНДІЛГА ім. Г.М. Висоцького Держлісагенства та НАН України, м. Житомир.

Bryophytes of the National Nature Park «Prypiat-Stokhid». – V. Virchenko, O. Orlov. – In the territory of the National Nature Park «Prypiat-Stokhid» (Volyns'ka Province, NW Ukraine) it was established 109 species. Among them the most interesting findings are bryophytes of calcareous fens and Red data book species.

Key words: bryophytes, National Nature Park «Prypiat-Stokhid», Ukraine.

Address: M.H. Kholodny Institute of Botany of NASU, Kyiv; Polissky Branch of Ukrainian Scientific Research Institute of Forestry named after H.M. Vysotsky of State Committee of Forestry and NASU, Zhytomyr.

e-mail: v_virchenko@ukr.net; orlov.botany@gmail.com

НПП «Прип'ять-Стохід» знаходиться в межах Любешівського району в північно-східній частині Волинської області. Він створений у 2007 році; його загальна площа становить 39315,5 га. Територія НПП витягнута із заходу на схід вздовж р. Прип'ять. Вона включає дві частини: східну, чи Прип'ять-Стохідську, що розміщена в межах колишнього регіонального ландшафтного парку і західну, чи Прип'ятьську. Основними біотопами парку є болота – 17140 га (43,6% площі), ліси – 13240 га (33%), чагарникова рослинність – 6190 га (15,5%), водойми – 2165 га (5,5%), піски – 54 га (0,14%), інші землі – 513 га (1,3%). Природні умови НПП зумовлюють розвиток своєрідного рослинного покриву. Зокрема, тут спостерігається велика участь гідрофільних типів рослинності – водного та прибережно-водного, які утворюють в заплавах Прип'яті, Стоходу та їх приток комплекс із болотною і лучною рослинністю. Серед боліт переважають трав'яні, меншою є роль евтрофних трав'яно-мохових, а також мезотрофних та оліготрофних боліт. Серед лук переважають торф'янисті та болотисті. Лісова рослинність представлена сосновими, дубово-сосновими, дубовими, дубово-грабовими, вільховими лісами [11, 12].

Перші відомості про мохоподібні території сучасного НПП «Прип'ять-Стохід» знаходимо в праці польського бріолога Б.Шафрана [14]; для окол. с. Люб'язь він наводив чотири види сфагнових мохів. Після приєднання Західної України до СРСР тут починають працювати вітчизняні науковці. Геоботаніки Є.М. Брадїс та Г.Ф. Бачурина по-

близу сіл Люб'язь, Ветли, Цир, Бірки зібрали 15 видів мохів, переважно болотних. Більшість цих знахідок процитовано в праці «Список листяних мохів Західної Волині» [9], «Флорі мохів» України [2-4] та деяких інших публікаціях [6, 10].

Наступний етап ботанічних досліджень пов'язаний із створенням в 1995 р. на території Любешівського р-ну Волинської обл. РЛП «Прип'ять-Стохід». В 2002-2003 роках О.П. Куричук провадила бріологічне вивчення цього регіонального парку. В окол. сіл Дольськ, Бучин, Зарудче, Люб'язь, Хоцунь у соснових та мішаних лісах, на болотах і луках та в інших біотопах нею було зібрано 154 зразки мохоподібних, у яких визначено 49 видів [8]. З них вказівки таких таксонів, як *Dicranoweisia crispula* (Hedw.) Milde, *Encalypta ciliata* Hedw., *Schistidium strictum* (Turn.) Loeske ми вважаємо сумнівними. За відомостями з вищезгаданих публікацій на початок ХХІ століття в бріофлорі РЛП «Прип'ять-Стохід» було встановлено всього 57 видів. Грунтовні ботанічні дослідження на території ландшафтного парку були здійснені співробітниками Міжвідомчої комплексної лабораторії наукових основ заповідної справи (Т.Л. Андрієнко, О.І. Прядко, Р.Я. Арап) Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Протягом 2003-2007 рр. тут провадилося вивчення рослинного покриву та рідкісних видів флори, а в останні роки – таких окремих цінних ділянок, як Сваловицька дача, Пожогів груд із карбонатним болотом, деяких маловивчених островів та озер.

При цьому було розпочате вивчення несудинних рослин, а також тваринного світу парку [1].

У червні та серпні 2013 року бріологічне дослідження НПП «Прип'ять-Стохід» продовжене О.О. Орловим. Ним зібрано близько 800 зразків мохоподібних в окол. сіл Сваловичі, Селісок, Люб'язь, Невір, Бірки, Дольськ, Бучин, Пожог та ін. Були обстежені різні місцезростання: евтрофні та мезотрофні болота, вільшняки, дубово-грабовий ліс, сосново-дубово-грабовий ліс, затінені та освітлені доти, залізобетонні конструкції в охоронній зоні. В результаті визначення цих та інших матеріалів В.М. Вірченкою список бріофітів парку майже вдвічі збільшився і становить нині 109 видів.

Видовий склад печіночників парку ще недостатньо виявлений, тому систематичну структуру гепатикофлори на даний час встановити неможливо. Як бачимо (табл. 1), до спектру провідних родин мохів НПП «Прип'ять-Стохід» входять 11 родин, які об'єднують 37 родів та 78 видів, що становлять близько 72 % всієї флори мохів. Закономірно, на першому місці в спектрі перебуває *Sphagnaceae*, представники якої домінують на сфагнових болотах. Родина *Amblystegiaceae* (разом з *Calliergonaceae*) займає другу позицію, оскільки на території парку поширені евтрофні болота. Про залісненість цієї ПЗТ свідчить видове багатство *Hypnaceae*, *Dicranaceae*, *Orthotrichaceae*, *Brachytheciaceae*, *Polytrichaceae*. Зауважимо, дев'яте місце в спектрі родин посідає *Pottiaceae*, представники якої властиві різним порушеним чи штучним оселищам, зокрема дотам. Решта 18 родин флори мохів містить 1-3 види кожна.

Як згадано, на території НПП «Прип'ять-Стохід» найбільші площі займає болотна рослинність. В її складі зареєстровано 36 видів мохоподібних (табл. 2). Серед боліт переважають трав'яні: осокові та злакові. Для осокових боліт властиве домінування *Carex omskiana* Meish. та *C. appropinquata* Schum., а для злакових – *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. та *Glyceria maxima* (C.Hartm.) Holmberg. Більша частина болотних видів мохів виявлена саме на евтрофних болотах. Для них характерні *Drepanocladus aduncus*, *Calliergonella cuspidata*, *Bryum pseudotriquetrum*; рідше трапляються печіночник *Pellia epiphylla* і мохи *Fissidens adianthoides*, *Calliergon cordifolium*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Scorpidium cossonii*. Через велику обводненість на цих болотах знаходимо водні мохи *Leptodictyum riparium* і *Fontinalis antipyretica*.

У національному парку, а саме в урочищі Пожогів груд, трапляються карбонатні евтрофні болота, на яких домінує і співдомінує центральноєвропейський вид *Carex davalliana* Smith. Такі угруповання раніше були відомі на Малому Поліссі, Волинському лесовому плато і Західному Поділлі, а на Волинському Поліссі виявлені вперше [1]. На цих болотах деревний ярус відсутній, чагарники трапляються поодинокі. На ділянках із більшим

зволоженням в трав'яному ярусі, крім *C. davalliana*, співдомінують *Juncus inflexus* L. і *Carex disticha* Huds. Розріджений моховий покрив утворюють *Drepanocladus sendtneri*, *Campylium stellatum*, а також *Drepanocladus polygamus*, *Calliergon giganteum*, *Calliergonella cuspidata*. На менш зволжених ділянках цих боліт трав'яний ярус формують *Molinia caerulea* (L.) Moench, *Carex panicea* L., *C. nigra* (L.) Reichard, *C. flava* L. В моховому покриві, крім деяких згаданих вище мохів, з'являються лучно-болотні види *Drepanocladus aduncus*, *Bryum pseudotriquetrum*, *Climacium dendroides*, *Thuidium assimile* і *Oxyrrhynchium hians*.

Мезотрофні болота в НПП «Прип'ять-Стохід» представлені осоково-сфагновими ценозами із *Carex lasiocarpa* Ehrh. або рідше - *Carex rostrata* Stokes [1]. На мезотрофному болоті-блюдці Дольського лісництва (кв. 50) О.О. Орловим були виявлені *Sphagnum fallax*, *S. angustifolium*, *S. magellanicum*. А при березі озера Біле (окол. с. Невір) на оліго-мезотрофній сплавині встановлені *Straminergon stramineum*, *Sphagnum teres*, *S. flexuosum* і *S. angustifolium*. Оліготрофні болота є рідкісними в межах парку [11, 12]. Одне з них розміщене в Бучинській дачі, де в трав'яно-чагарничковому ярусі переважають *Ledum palustre* L., *Eriophorum vaginatum* L., *Oxycoccus palustris* Pers. З мохів тут ростуть *Aulacomnium palustre*, *Sphagnum angustifolium*, *S. capillifolium*, *S. magellanicum*. На верховому болоті в окол. с. Люб'язь ще в минулому столітті був зібраний *Sphagnum rubellum* [14]; нами він не був повторно знайдений на території національного парку.

Завдяки різноманіттю стацій у лісах парку виявлено понад 60 видів мохоподібних. У лісових угрупованнях мохи заселяють лісовий ґрунт та його відслонення (на схилах, вздовж доріг, канав тощо), пеньки та мертву деревину, окоренки і стовбури живих дерев. Найбагатшою за видовим складом є наземна лісова бріофлора – 37 видів; проте поширені ці види нерівномірно, залежно від типу лісу. У деяких асоціаціях епігейні мохи представлені небагатьма видами і ростуть окремими латками, а в інших вони створюють суцільний моховий покрив. Так, у сухих борах та суборах ростуть *Polytrichum piliferum*, *P. juniperinum*, *Ceratodon purpureus*, *Pohlia nutans*, *Brachythecium albicans*. Ценотична роль мохів проявляється в сосняках зеленомохових, де домінують та співдомінують *Pleurozium schreberi*, *Dicranum polysetum*, рідше *Hylocomium splendens*, *Rhytidiadelphus triquetrus* та *Ptilium crista-castrensis*. На згаданих тут нерідко бачимо космополіти *Marchantia polymorpha*, *Funaria hygrometrica*, *Ceratodon purpureus*. У вологіших умовах в наземному покриві хвойних лісів з'являються *Leucobryum glaucum*, *Polytrichum commune*, *Aulacomnium palustre*, види роду *Sphagnum* L. (*S. fallax*, *S. flexuosum*, *S. capillifolium*, *S. palustre*). В дубово-грабових лісах на ґрунті спостерігаються відмінні види, а саме *Plagiomnium*

cuspidatum, *Atrichum undulatum*, *Polytrichastrum formosum*, *P. longisetum*, *Oxyrrhynchium hians* та ін. Згадані види в цих лісах суцільного покриву не утворюють, а ростуть окремими дернинками з великим загальним покриттям.

Після групи наземних мохоподібних за кількістю видів друге місце у лісах НПП «Прип'ять-Стохід» посідає група епіфітних (27 видів). Більшість цих видів росте на окоренках, при основі стовбурів дерев і вони не є справжніми епіфітами. На окоренках сосен зрідка трапляються *Dicranum montanum*, *D. scoparium* і *Pohlia nutans*. Значно частіше мохоподібні поселяються на основах стовбурів беріз. З мохів це *Hypnum cupressiforme*, *H. pallescens*, *Dicranum montanum*, *D. flagellare*, *Callicladium haldanianum*, а з печіночників *Lophocolea heterophylla* та *Ptilidium pulcherrimum*. На стовбурах вільхи частіше ростуть *Hypnum cupressiforme* та *Callicladium haldanianum* з участю *Radula complanata*, *Lophocolea heterophylla*, *Dicranum montanum*, *Hypnum pallescens*, *Herzogiella seligeri*, *Amblystegium serpens*, *Platygyrium repens*, *Brachytheciastrum velutinum*, *Brachythecium rutabulum*, *Brachythecium salebrosum* та ін. А в основі стовбурів осики часто селиться *Pylaisia polyantha*, яка може високо підніматися по стовбуру; на ній трапляються також *Platygyrium repens*, *Leucodon sciurioides* та облигатні епіфіти з роду *Orthotrichum* Hedw. (*O. speciosum*, *O. pumilum*, *O. obtusifolium*). На дубах та грабах в парку виявлені печіночники *Jamesoniella autumnalis*, *Radula complanata*, *Lophocolea heterophylla* та мохи *Brachytheciastrum velutinum*, *Brachythecium salebrosum*, *Campyliadelphus chrysophyllus*, *Dicranum montanum*, *Herzogiella seligeri*, *Hypnum cupressiforme*, *Platygyrium repens*, *Ulotia crispa* й ряд інших видів.

Третє місце в лісах парку за кількістю видів займає група епіксилів (25). У вологих затінених лісостанах, особливо вільхових, мохоподібні майже су-

цільним килимом вкривають мертві стовбури та пеньки. Як відомо, видовий склад епіксильних бріофітів залежить від ступеня розкладу деревини. На порівняно свіжій деревині, яка тільки починає гнити, знаходимо види, які звичайно селяться на окоренках та коренях живих дерев. Це *Radula complanata*, *Ptilidium pulcherrimum*, *Amblystegium serpens*, *Hypnum cupressiforme*, *H. pallescens*, *Platygyrium repens*, *Pylaisia polyantha*, *Plagiomnium cuspidatum*, *Brachytheciastrum velutinum*, *Brachythecium salebrosum*. Пізніше, після відпадання кори, їх місце займають інші види, серед яких трапляються й облигатні епіксилі. До них частково належать печіночники *Lophocolea heterophylla*, *Lepidozia reptans* та мохи *Dicranum montanum*, *D. flagellare*, *Tetraphis pellucida*, *Herzogiella seligeri*, *Callicladium haldanianum*, *Plagiothecium denticulatum*, *P. laetum* тощо. На зовсім розкладеній деревині, яка поступово перетворюється на багату підстилку, селяться мохи, характерні для наземного покриву хвойних і листяних лісів.

На території НПП «Прип'ять-Стохід» (в окол. сіл Сваловичі, Селісок, Бучин) з часів Першої світової війни збереглися руїни дотів. На них встановлено 34 види мохів різних субстратних груп. Насамперед тут спостерігалися відомі космополіти *Ceratodon purpureus*, *Bryum argenteum*, *B. caespiticium*, *Barbula unguiculata*, *Syntrichia ruralis*. Оскільки доти розміщені в мішаних лісах, то на їх вкритих гумусом горизонтальних поверхнях ростуть звичайні епігейні лісові мохи *Polytrichum piliferum*, *Brachythecium albicans*, *Dicranum polysetum*, *Pleurozium schreberi*.

Цікаво те, що на дотах парку виявлено болотний мох *Fissidens adianthoides*. Найчисельнішу групу на дотах складають мохи-епіфіти, які «переходять» на бетонний субстрат зі стовбурів дерев та мертвої деревини.

Таблиця 1. Спектр провідних родин мохів НПП «Прип'ять-Стохід»

№	Родина	Кількість родів	Кількість видів	% від загальної кількості видів
1	<i>Sphagnaceae</i>	1	16	14,67
2	<i>Amblystegiaceae</i>	6	8	7,33
3	<i>Hypnaceae</i>	7	8	7,33
4	<i>Dicranaceae</i>	2	7	6,42
5	<i>Orthotrichaceae</i>	2	7	6,42
6	<i>Bryaceae</i>	2	7	6,42
7	<i>Brachytheciaceae</i>	4	7	6,42
8	<i>Polytrichaceae</i>	3	6	5,50
9	<i>Pottiaceae</i>	4	4	3,66
10	<i>Calliargonaceae</i>	3	4	3,66
11	<i>Hylocomiaceae</i>	3	4	3,66
Загалом		37	78	71,55

Таблиця 2. Розподіл мохоподібних НПП «Прип'ять-Стохід» за місцезростаннями

Назви видів	Оселища бріофітів						
	Ліси			Болота		Шкс	Інші
	гр	м/д	ст/д	низ	сф		
1	2	3	4	5	6	7	8
Печіночники							
<i>Jamesoniella autumnalis</i> (DC.) Steph.			x				
<i>Lepidozia reptans</i> (L.) Dumort.		x					
<i>Lophocolea heterophylla</i> (Schrud.) Dumort.		x	x				
<i>Marchantia polymorpha</i> L.	x						x
<i>Pellia epiphylla</i> (L.) Corda					x		
<i>Platidium pulcherrimum</i> (Weber) Vain.		x	x				
<i>Radula complanata</i> (L.) Dumort.		x	x				
<i>Riccia fluitans</i> L.							x
Мохи							
<i>Amblystegium serpens</i> (Hedw.) Schimp.		x	x			x	
<i>Atrichum undulatum</i> (Hedw.) P.Beauv.	x						
<i>Aulacomnium palustre</i> (Hedw.) Schwaegr.	x					x	x
<i>Barbula unguiculata</i> Hedw.						x	
<i>Brachytheciastrum velutinum</i> (Hedw.) Ignatov et Huttunen		x	x			x	
<i>Brachythecium albicans</i> (Hedw.) Schimp.	x					x	
<i>B. rutabulum</i> (Hedw.) Schimp.		x	x			x	
<i>B. salebrosum</i> (Hoffm. ex F.Weber et D.Mohr) Schimp.		x	x			x	
<i>Bryoerythrophyllum recurvirostrum</i> (Hedw.) P.C.Chen						x	
<i>Bryum argenteum</i> Hedw.	x					x	x
<i>B. caespiticium</i> Hedw.						x	x
<i>B. capillare</i> Hedw.							x
<i>B. klingraeffii</i> Schimp.	x						
<i>B. moravicum</i> Podp.		x	x			x	
<i>B. pseudotriquetrum</i> (Hedw.) P.Gaertn., B.Mey et Scherb.					x		
<i>Callicladium haldanianum</i> (Grev.) H.A.Crum		x	x				
<i>Calliergon cordifolium</i> (Hedw.) Kindb.					x		
<i>C. giganteum</i> (Schimp.) Kindb.					x		
<i>Calliergonella cuspidate</i> (Hedw.) Loeske					x		x
<i>Campyliadelphus chrysophyllus</i> (Brid.) R.S.Chopra			x				
<i>Campylium stellatum</i> (Hedw.) Lange et C.E.O.Jensen					x		
<i>Campylophyllum calcareum</i> (Crundw. et Nyholm) Hedenas						x	
<i>Ceratodon purpureus</i> (Hedw.) Brid	x					x	
<i>Climacium dendroides</i> (Hedw.) F.Weber et D.Mohr					x		
<i>Dicranella cerviculata</i> (Hedw.) Schimp.	x						
<i>D. heteromalla</i> (Hedw.) Schimp.	x						x
<i>Dicranum bonjeanii</i> De Not.					x		
<i>D. flagellare</i> Hedw.		x	x				
<i>D. montanum</i> Hedw.		x	x				
<i>D. polysetum</i> Sw. ex anon.	x					x	
<i>D. scoparium</i> Hedw.	x	x	x			x	
<i>Drepanocladus aduncus</i> (Hedw.) Warnst.					x		x
<i>D. polygamus</i> (Schimp.) Hedenas					x		
<i>D. sendmeri</i> (Schimp. ex H.Mull.) Warnst.					x		
<i>Fissidens adianthoides</i> Hedw.					x	x	
<i>Fontinalis antipyretica</i> Hedw.					x		x
<i>Funaria hygrometrica</i> Hedw.	x						x
<i>Grimmia pulvinata</i> (Hedw.) Sm.						x	
<i>Hamatocaulis vernicosus</i> (Mitt.) Hedenas					x		
<i>Hedwigia ciliata</i> (Hedw.) P.Beauv.							x
<i>Herzogiella seligeri</i> (Brid.) Z.Iwats.		x	x				
<i>Hylocomium splendens</i> (Hedw.) Schimp.	x						
<i>Hypnum cupressiforme</i> Hedw.		x	x			x	
<i>H. pallescens</i> (Hedw.) P.Beauv.		x	x				
<i>Isoetecium alopecuroides</i> (Lam. ex Dubois) Isov.		x					

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Leptodictyum riparium</i> (Hedw.) Warnst.				x			
<i>Leucobryum glaucum</i> (Hedw.) Angstr.	x						
<i>Leucodon sciuroides</i> (Hedw.) Schwaegr.			x			x	
<i>Orthotrichum anomalum</i> Hedw.						x	
<i>O. cupulatum</i> Hoffm. ex Brid.						x	
<i>O. diaphanum</i> Schrad. ex Brid.						x	
<i>O. obtusifolium</i> Brid.		x	x			x	
<i>O. pumilum</i> Sw. ex anon.			x			x	
<i>O. speciosum</i> Nees			x				
<i>Oxyrrhynchium hians</i> (Hedw.) Loeske	x			x			
<i>Philonotis Fontana</i> (Hedw.) Brid.				x			
<i>Plagimnum affine</i> (Blandow ex Funck) T.J.Kop.						x	
<i>P. cuspidatum</i> (Hedw.) T.J.Kop.	x	x				x	
<i>P. undulatum</i> (Hedw.) T.J.Kop.	x						
<i>Plagiothecium denticulatum</i> (Hedw.) Schimp.		x					
<i>P. laetum</i> Schimp.		x	x			x	
<i>Platygyrium repens</i> (Brid.) Schimp.		x	x				
<i>Pleurozium schreberi</i> (Willd. ex Brid.) Mitt.	x						
<i>Pohlia melanodon</i> (Brid.) A.J.Shaw	x						
<i>P. nutans</i> (Hedw.) Lindb.	x	x	x				
<i>Polytrichastrum formosum</i> (Hedw.) G.L.Sm.	x						
<i>P. longisetum</i> (Sw. ex Brid.) G.L.Sm.	x						
<i>Polytrichum commune</i> Hedw.	x						
<i>P. juniperinum</i> Hedw.	x						
<i>P. piliferum</i> Hedw.	x					x	
<i>Prilium crista-castrensis</i> (Hedw.) De Not.	x						
<i>Pylaisia polyantha</i> (Hedw.) Schimp		x	x			x	
<i>Rhodobryum roseum</i> (Hedw.) Limpr.	x						
<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i> (Hedw.) Warnst.							x
<i>R. triquetrus</i> (Hedw.) Warnst.	x						x
<i>Schistidium apocarpum</i> (Hedw.) Bruch et Schimp.						x	
<i>Sciuro-hypnum oedipodium</i> (Mitt.) Ignatov et Huttunen	x		x			x	
<i>S. populeum</i> (Hedw.) Ignatov et Huttunen						x	
<i>Scorpidium cossonii</i> (Schimp.) Hedenas				x			
<i>Sphagnum angustifolium</i> (Jensen ex Russow) C.E.O.Jensen						x	
<i>S. capillifolium</i> (Ehrh.) Hedw.	x					x	
<i>S. centrale</i> C.E.O.Jensen						x	
<i>S. cuspidatum</i> Ehrh. ex Hoffm.						x	
<i>S. fallax</i> (H.Klinggr.) H.Klinggr.	x					x	
<i>S. fimbriatum</i> Wilson						x	
<i>S. flexuosum</i> Dozy et Molke.	x					x	
<i>S. girgensohnii</i> Russow	x						
<i>S. magellanicum</i> Brid.						x	
<i>S. majus</i> (Russow) C.E.O.Jensen						x	
<i>S. obtusum</i> Warnst.						x	
<i>S. palustre</i> L.	x					x	
<i>S. papillosum</i> Lindb.						x	
<i>S. rubellum</i> Wilson						x	
<i>S. squarrosum</i> Crome	x					x	
<i>S. teres</i> (Schimp.) Angstr.						x	
<i>Straminergon stramineum</i> (Dicks. ex Brid.) Hedenas						x	
<i>Syntrichia ruralis</i> (Hedw.) F.Weber et D.Mohr	x					x	x
<i>Tetraphis pellucida</i> Hedw.		x					
<i>Thuidium assimile</i> (Mitt.) A.Jaeger	x			x			
<i>Tortula muralis</i> Hedw.						x	
<i>Ulota crispa</i> (Hedw.) Brid.			x				
Загалом	37	25	27	19	17	34	15

Примітка. Скорочення в таблиці: гр – ґрунт, м/д – мертва деревина, ст/д – стовбури дерев, низ – низинні (евтрофні) болота, сф – сфагнові болота, шкс – штучні кам'янисті субстрати. Латинські назви видів наведені за «Чеклістом мохоподібних України» [5].

Сюди відносимо *Pylaisia polyantha*, *Leucodon sciuroides*, *Hypnum cupressiforme*, *Bryum moravicum*, *Amblystegium serpens*, *Brachythecium velutinum*, представників роду *Orthotrichum* Hedw. (*O. diaphanum*, *O. obtusifolium*, *O. pumilum*). З числа епілітів, що надають бріофлорі дотів певної специфічності, слід назвати *Schistidium apocarpum*, *Grimmia pulvinata*, *Orthotrichum anomalum*, *O. cupulatum*, *Bryoerythrophyllum recurvirostrum*, *Tortula muralis*. Ці ж види, як і епігейні космополіти, часто трапляються й на інших штучних кам'янистих субстратах недавнього походження – бетонних містках, цегляних будинках, шиферних дахах тощо.

Таким чином, на сьогодні в бріофлорі НПП «Прип'ять-Стохід» відомо 109 видів. Для порівняння зазначимо, що для флори мохоподібних Черемського ПЗ встановлено 114 видів, а для Шацького НПП – 119. Без сумніву, НПП «Прип'ять-Стохід» відіграє важливу роль у збереженні болотних мохів Волинського Полісся, зокрема тих, що ростуть на карбонатних болотах - *Drepanocladus*

sendtneri, *D. polygamus*, *Campylium stellatum*, *Calliergon giganteum* й інших. З цікавих знахідок в парку слід відзначити *Hamatocaulis vernicosus*, що занесений до Червоної книги мохоподібних Європи [13], а також торфові мохи *Sphagnum majus* і *S. rubellum*, які внесені до Червоної книги Волинської області [7]. З метою якомога повнішої інвентаризації видового складу мохоподібних бріологічними дослідженнями слід рівномірно охопити всю територію парку, насамперед його західну та центральну частини. Необхідно провести вивчення бріофлори ще не обстежених досі рослинних угруповань та місцезростань. Особливу увагу слід звернути на вивчення печіночників, таксономічне багатство яких тут може сягати 30 видів (нині для парку відомо всього 8 видів). До пріоритетних завдань також належить перевірка сучасного стану популяцій червонокнижних і рідкісних мохів на території парку та пошук нових локалітетів цих видів.

1. Андрієнко Т.Л., Прядко О.І., Аран Р.Я., Конішук М.О. Національний природний парк «Прип'ять-Стохід». Рослинний світ / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. – К.: Фітосоціоцентр, 2009. – 86 с.
2. Бачурина Г.Ф., Мельничук В.М. Флора мохів Української РСР. Вип. 1. – К.: Наук. думка, 1987. – 180 с.
3. Бачурина Г.Ф., Мельничук В.М. Флора мохів Української РСР. Вип.3. – К.: Наук. думка, 1989. – 176 с.
4. Бачурина Г.Ф., Мельничук В.М. Флора мохів України. Вип. 4. – К.: Академперіодика, 2003. – 256 с.
5. Бойко М.Ф. Чекліст мохоподібних України. – Херсон: Айлант, 2008. – 232 с.
6. Кулик Т.Г. Матеріали по семействам Brachytheciaceae, Eptodontaceae, Hypnaceae в брiологическом гербарии // Каталог музейных фондов. – Львов: АН УССР, Гос. природ. музей УССР, 1990. – С. 6-25.
7. Конішук В.В., Андрієнко Т.Л., Царенко П.М., Байдашніков О.О., Вірченко В.М., Висоцька О.П., Зеленко С.Д., Кіндер О.О., Конішук М.О., Котенко А.Г., Матейчик В.І., Придюк М.П., Прядко О.І., Титар В.М. Червона книга Волинської області // Наук. вісн. Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Біол. науки. – 2010. – № 12. – С. 157-176.
8. Куринчук О.П. Мохоподібні регіонального ландшафтного парку «Прип'ять-Стохід» // Природа Західного Полісся та прилеглих територій. – 36 наук. праць. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту, 2004. – С. 120-127.
9. Мельничук В.М. Список листяних мохів Західної Волині // Наук. зап. Природозн. музею Львівського філіалу АН УРСР. – 1955. – Т. 4. – С. 139-159.
10. Улична К.О., Вороніна Н.М. Листяні мохи. III. // Каталог музейних фондів. – Київ: Наук. думка, 1979. – С.4-18.
11. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2006. – 316 с.
12. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч. 2. Національні природні парки / Під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2012. – 580 с.
13. Red data book of European bryophytes. – Trondheim: Europ. Com. for Conservation of Bryophytes, 1995. – 291 p.
14. Szafrań B. Torfowce Polesia // Prace Biura meljoracji Polesia. – 1930. – Т. 1. – З. 3. – С. 1-14.

Отримано: 8 липня 2014 р.

Прийнято до друку: 9 вересня 2014 р.